

Tagad vidējā izglītība arī no attāluma

IK MĀRA OZOLIŅA

„Nav normāli, ka bērns nāk mājās no „parastās” vidusskolas četros pēcpusdienā, turklāt pilnīgi pārguris un ar pamatīgu mājadarbu bagāžu. Viņiem vairs neatliek laiks attīstīt savas intereses. Es negribu teikt, ka skolās tiek mācītas nevajadzīgas lietas, tikai – vai patiešām viss tas zināšanu apjoms, kas viņiem tur tiek nodots, tālākajā dzīvē ir nepieciešams?” spriež Rīgas Tālmācības vidusskolas (RTV) direktore Ilze Kalniņa.

Rīgas Tālmācības vidusskola ir vienīgā akreditētā mācību iestāde Baltijas valstīs, kur vidējo izglītību un pamatzglītību iespējams iegūt tālmācībā. Šajā mācību iestādē katram audzēknim ir izveidots individuāls mācību plāns, kas ir atbilstīgs viņa dzīves ritmam.

Lai vairāk uzzinātu par notiekošo Rīgas Tālmācības vidusskolā, uz interviju esam aicinājuši tās direktori I. Kalniņu un direktora vietnieci mācību jautājumos Gitu Vāveri.

Baltijā šī tomēr ir vienīgā akreditētā šāda tipa mācību iestāde. Kā nonācāt līdz atzīnai par šādas skolas nepieciešamību?

I. Kalniņa:

Mēs esam aizvadījuši jau pirmo mācību gadu, savukārt šī gada 21. aprīlī saņēmām akreditāciju savām vidējās izglītības programmām. Šobrīd pie mums tiek piedāvātas divas akreditētas programmas vidusskolām – humanitārās un vispārējās izglītības programma. Esam procesā arī uz pamatzglītības otrā posma – 7.–9. klase – akreditāciju.

Kā radās ideja? Skola ir izveidota, pamatojoties uz manu personīgo pieredzi, strādājot iepriekšējās izglītības iestādēs un tiekoties ar Latvijas vēstniekiem Īrijā un Lielbritānijā.

Turklāt nav jau runa tikai par pieaugušajiem, bet arī par bērniem. Ir daudz vecāku, kuri šobrīd ir spiesti aizbraukt no valsts. Daudzi no viņiem savus bērnus atstāj Latvijā pie vecmāmiņām vai pavisam vienas, ja viņi ir pietiekami veci. Taču tagad viņiem paveras iespēja tos ņemt līd – ja arī viņu valodas zināšanas nav tik labas, lai mācītos vietējās skolās, turpināt izglītību viņi var tālmācības veidā.

Protams, ka šo ideju mēs varējām realizēt jau pie kādas esošas skolas, bet tad uzreiz tur ir regulas, kurām tev ir jāpakļaujas. Mēs to izlēmām darīt divatā, ņemot

FOTO: Dainis Bušmanis, Latvijas Avīze

No kreisās: Rīgas Tālmācības vidusskolas direktore Ilze Kalniņa un direktora vietniece mācību jautājumos Gita Vāvere.

vērā mūsu zināšanas psiholoģijā, uzņēmējdarbībā un pieredzi, strādājot izglītības iestādēs. Strādājot tandēmā, tu vari vienmēr palauties un gūt atbalstu no sava kolēģa un biznesa partnera un elastīgi, operatīvi pieņemt lēmumus, kuri ir vislabākie skolas pilnveidei un attīstībai. Ir kolosāla sajūta, ka viena vēl domā, bet otra jau rīkojas.

Jūs sakāt, ka „parastās” vidusskolās mācību apjoms ir pārāk liels. Kā tad norit mācības Rīgas Tālmācības vidusskolā?

I. Kalniņa:

Mēs tās iestenojam 75% apjomā. Ir lietas, ko nevaram īstenot tikai viena iemesla dēļ – esam Tālmācības vidusskola. Piemēram, pie mums

Mūsu audzēkņi ir vecumā no 16 līdz 57 gadiem. Tie ir cilvēki, kuri ļoti grib mācīties, bet nevar katru dienu iet uz skolu. Daudzi no mūsu audzēkņiem vairs nav „īstā” vidusskolēna vecumā. Taču šogad aizvien vairāk pie mums mācās arī tie bērni, kuri aizbraukuši līdz saviem vecākiem uz ārvalstīm.

ķīmijā nenotiek laboratorijas darbi to parastajā izpratnē, tie notiek virtuāli. Mūsu skolotāji video ierakstā parāda, kā tas darāms, pēc tam skolēns to var izdarīt individuāli savā virtuvē vai garāžā.

Piemēram, arī to pašu matemātiku var pasniegt dažādi. Var pastāstīt ļoti sešcīgi un vienkārši, bet var arī mācīt visu gadu vienu vienu. Ja tu zini ideju, proti, to pielietot, daudz ko iespējams izlaist. Es negribu teikt, ka „parastajā” skolā māca nevajadzīgas lietas, bet viņi māca ilgstošākā apjomā, fundamentāli, ļoti padziļināti. Mūsu skolēni lielākoties jau ir ar dzīves pieredzi, un tad rodas jautājums, vai tiešām viņam dzīvē vajag zināt visas ķīmijas formulas no galvas.

Protams, ka viņiem tās nevajag, jo viņiem lielākajai daļai jau ir sava uzņēmējdarbība. Viņam ir dzīves pieredze. Viņam vajag iet tālāk, iegūt papildinājumu. Un to pierādīja arī centralizēto ek-

sāmenu rezultāti. 73% mūsu skolēnu centralizēto vēstures eksāmenu nolika uz B,C līmeņa. Un gribu piebilst, ka centralizētais eksāmens priekš mūsu skolēniem ne par matu neatšķiras no tā, ko

kārto arī pārējie Latvijas skolēni. Mums nebija A līmeņa, taču B un C arī ir pietiekami augsts. Un tas ir iespējams, tikai pateicoties viņu dzīves pieredzei.

Skolas galvenā ideja – cilvēkam jāprot strādāt ar informāciju.

G. Vāvere:

Runājot par pašu mācību procesu, mums ir divas studentu grupas. Tādi, kas dzīvo Latvijā, un tādi, kas dzīvo ārvalstīs. Šāds sadalījums ir izveidots, lai mēs tos spētu apkalpot pēc iespējas precīzāk. Tiem studentiem, kuri dzīvo Latvijā, tiek piedāvāta iespēja ierasties uz konsultāciju reizi mēnesi klātienē. Vienas klātienes grupu konsultācijas ilgums vienā priekšmetā ir 90 minūtes. Audzēknim tiek piedāvātas klātienes grupu konsultācijas no 1 līdz 3 reizēm katrai klasei viena mācību priekšmeta ietvaros viena mācību gada laikā. Klātienes grupu konsultācijas tiek organizētas kā diskusijas, grupu darbs, aktīva domu un pieredzes apmaiņa, testi, pašpārbaudes uzdevumi, paškontroles testi vai kontroluzdevumi, kuri paredzēti audzēkņu zināšanu pašpārbaudei, kas padziļina izpratni un palīdz risināt neskaidros jautājumus. Konsultācija tiek filmēta. Pēc tam video materiāls tiek ievietots mūsu izstrādātajā e-klasē, kur to pēc tam var noskatīties tie, kas nav bijuši klāt konsultācijā. Cilvēkam ir iespēja neklātienē piedalīties šajā konsultācijā. Turklāt tas nav tikai mācību process. It īpaši tiem, kas dzīvo ārpus Latvijas. Viņi šīs konsultācijas skatās ar lielu interesi. Tā ir sava veida saikne ar latviešiem. Mēs ne tikai mācām, bet palīdzam viņiem uzturēt saikni ar Latviju.

Gribu gan arī piebilst, ka ikdienā viņi mācās patstāvīgi no materiāliem, kurus izstrādājuši mūsu skolotāji. Visti šie materiāli ir izveidoti tieši mūsu skolai – tālmācībai, ievērojot visus vidusskolas standartus. Tātad mūsu metodiskie materiāli ir uzrakstīti nevis uz 100 vai 200 lapām, bet gan 50 lapām. Jo, piemēram, par vēsturi var pastāstīt faktoloģiski, bet var arī ar citātiem. Mūsu programmā ir iekļauti tikai fakti, būtiskākais, kas cilvēkam ir jāzina, lai viņš spētu saprast hronoloģiju. Katras nodaļas nosējumā ir tests par to, vai cilvēks šos faktus izprot vai nē. Savukārt, ja viņam interesē fragmenti vai citāti, tad vienas beigās ir norādīti avoti, kur to var saņemt. Mēs iedodam galve-

no un būtiskāko, lai cilvēks var būt drošs, ka būs gatavs eksāmenam. Visa mācību metodika pieejama elektroniskā formātā.

Kas ir jūsu mērķauditorija?

G. Vāvere:

Mūsu audzēkņi ir vecumā no 16 līdz 57 gadiem. Tie ir cilvēki, kuri ļoti grib mācīties, bet nevar katru dienu iet uz skolu. Daudzi no mūsu audzēkņiem vairs nav „īstā” vidusskolēna vecumā. Taču šogad aizvien vairāk pie mums mācās arī tie bērni, kuri aizbraukuši līdz saviem vecākiem uz ārvalstīm. Šie studenti mums ir lielākoties Latvijas vidusskolu komendēti skolēni. Tādējādi varam būt pateicīgi, ka šo inovatīvo ideju ir pieņēmuši gan skolu direktori, gan klašu audzinātāji, izprotot Latvijā notiekošos procesus. Viņiem vēl nav tik laba valoda, lai mācītos vietējā skolā, tādēļ tālmācība ļauj bez pātraukuma turpināt mācīties. Ir arī tādi bērni, kas mācās gan pie mums, gan paralēli

mē to, ka tev uz mūžu tiek „piestiprināts” skolotājs.

Šobrīd jau ir aizvadīts pirmais mācību gads, un, par laimi, mums nav neviena tāda, kas nesaprot neko. Piemēram, matemātikā mums bija tikai trīs F līmeņi, kas ir ļoti mazs rādītājs uz 56 beidzējiem.

Pastāstiet, kā tiek plānots mācību process jūsu izglītības iestādē? Vai audzēkņim jau gada sākumā tiek izdalīta visa viela vai tomēr viss notiek pa posmiem?

Gita Vāvere:

Mācību plāns visam gadam mums ir zināms jau 1. jūnijā. Tas ir sadalīts pa pusgadam 13 priekšmetu apguvei. Visu šo sistēmu palīdz uzturēt mūsu e-vide, kur katram skolēnam ir izveidots savs profils. Katrs šeit atnāk ar savu „stāstu”, un katram ir vajadzīga individuāla pieeja. Mums ir konkrēti datumi, kad visiem ir jākrāto ieskaites, bet, ja ir kāds, kurš tajā dienā netiek, viņam tāda iespēja tiek dota citā laikā. Pie-

Piemēram, pie mums ķīmijā nenotiek laboratorijas darbi to parastajā izpratnē, tie notiek virtuāli. Mūsu skolotāji video ierakstā parāda, kā tas darāms, pēc tam skolēns to var izdarīt individuāli savā virtuvē vai garāžā.

arī vietējās skolās. Mūsu audzēkņi ir Amerikā, Īrijā, Kanādā, Anglijā.

Runājot par pieaugušajiem, kādēļ viņi ievēlas mūs, pirmkārt, tādēļ, ka viņiem nav laika sēdēt vakarskolās, otrkārt – konfidencialitāte. Ja viņš ir pazīstams uzņēmējs, viņš nav ieinteresēts visiem stāstīt, ka līdz šim viņš vēl nav ieguvis vidusskolas izglītību.

Bet kas notiek ar tiem, kuriem sagādā grūtības mācīties patstāvīgi, piemēram, apgūt kādu konkrētu vienu, un kuri uz konsultācijām arī netiek?

I. Kalniņa:

Mums katram studentam ir individuāla pieeja. Sniedzam arī online konsultācijas. Principā mūsu audzēkņiem ir divas iespējas. Pirmkārt, viņš var uzrakstīt e-pastu, kas tiek pārsūtīts pedagogam, kurš tālāk studentam nosūta e-pasta vēstuli ar izsmelto atbildi. Otra lieta – viņš var sazināties ar skolotāju caur Skype. Šajā gadījumā ir nepieciešams privātskolotājs. Online konsultācija nenozī-

mēram, pie mums mācās arī daudzi sportisti un modeles, aktīvi cilvēki, kuri jau 17–18 gadu vecumā ir sasnieguši vērtīgu ņemamu karjeru, kurādu tikai daudzi var sapņot.

Taču viņiem ir vajadzīga individuāla pieeja, viņiem tālmācība ir vienīgā iespēja, jo viņi nevar atklauties 3 reizes nedēļā no 18.00 līdz 21.00 sēdēt vakarskolas skolā vai arī ik dienu iet uz vidusskolu. Piemēram, hokejistiem var būt tā, ka viņi internetā var netikt veselu mēnesi, jo viņiem ir tik liels noslogojums, nerunājot jau nemaz par šedēšanu skolas solā.

Pie mums cilvēks jau iecīgi zina, cik tālu viņam ir jāizņem viela līdz konkrētajam brīdim. Katras vietas beigās viņš veic pašpārbaudi. Faktiski tu pats sev esi skolotājs. Pēc katra testa ir pareizās atbildes. Ar atzīmi mēs savus audzēkņus katrā priekšmetā novērtējam tikai reizi pusgadā. Tas, vai viņš veic vai neveic šo vidusceļu, ir katra paša atbildība.

turpinājums 10. lpp. ►

Tagad vidējā izglītība arī no attāluma

► turpinājums no 6. lpp.

Bet kā jūs kontrolējat to, lai jūsu audzēkņi tiešām paši mācītos, nevis to viņu vietā darītu kāds cits?

I. Kalniņa:

Mums nav nepieciešams nevienu kontrolēt. Mācīties vai nē – tā ir katra paša izvēle. Taču mūsējie mācās, par to liecina tas, ka mums praktiski nav atbiruma. Mūsu skolēni maksā ļoti lielu mācību maksu – 520 latos gadā, līdz ar to viņi zina, kādēļ viņiem tas ir nepieciešams. Un, ja viņš grib špiķot, lai to dara, bet laiks ir ierobežots, kādā e-vidē šis eksāmens vai ieskaite

ir jāizpilda. Un to viņa vietā var darīt arī cits, taču centralizēto eksāmenu jau gan neviens cits viņa vietā nevarēs nokārtot. Jāteic, ka mums būtiski neatšķiras novērtējums skolā no tā, ko viņi iegūst centralizētajos eksāmenos.

Cilvēki, kas pie mums nāk, to nedara tāpēc, ka viņiem to lika mamma. Līdz ar to jautājums, kā mēs viņus motivējam, ir lieks, drīzāk viņi motivē mūs.

Vai šī sistēma varētu darboties arī „īstā” vidusskolas vecuma jauniešiem?

I. Kalniņa:

Šogad mums ir vairāki audzēkņi šajā vecumā, tai skaitā arī Latvijā dzīvojoši. Pagājušajā gadā mums bija labs piemērs, kad otrajā pusgadā uz 12. klasi pie mums atnāca kāds puisis, kuram bija nesaskaņas ar savu klases audzinātāju. Mūsu skolu viņš pabeidza ar milzu gandarījumu, ar izcilību angļu valodā, un viņš šobrīd studē Londonā uzņēmējdarbību japāņu valodā.

RTV nodrošina tieši tādu pašu izglītības apguvi kā jebkura Latvijā esošā vidusskola, mūsu galvenā atšķirība ir piedāvātā individualizētā attieksme un komforts,

ko nodrošina mūsu detalizēti izstrādātais mācību process.

Uzskatu, ka mūsu jaunā programma 7.–9. klasei arī darbosies ar panākumiem. Šajā vecumā audzēknis jau ir apguvis mācīšanās prasmes. Protams, ka sadarbība mums nav tikai ar audzēkņi. Mēs slēdzam līgumu arī ar nepilngadīgā audzēkņa vecākiem, un viņiem tiek nodrošināta individuāla pieeja RTV e-klasei, kur vecāki var iepazīties ar visu skolas dokumentāciju un metodiskajiem materiāliem. Tādējādi atbildība tiek dalīta uz abām pusēm.

Turklāt pamatskolas ma-

zajās klasītēs ir ne tikai tie bērni, kas ir ārzemēs, bet arī Latvijā dzīvojoši. Tie ir „neērtie” bērni. Piemēram, tādi, kuri vairākus gadus ir nosēdējuši vienā klasē un tālāk nav tikuši.

Jā, sākumā šī skola bija domāta pieaugušajiem, taču tirgus pieprasa kaut ko citu, un mēs tam elastīgi lokāmies līdz.

Cik šobrīd jums ir audzēkņu?

I. Kalniņa:

Pamatskolā mācās 20 bērni, vidusskolā – 270 audzēkņi. Skaitis gan mainās katru dienu. Bet tas vēl

nav šī gada gala skaitlis, jo 12. klases audzēkņus mēs varam uzņemt līdz decembrim. Mums kā privātai mācību iestādei nav nekādu ierobežojumu skolēnu skaitam.

Ja cilvēks grib šodien sākt mācības pie jums...

G. Vāvere:

Viņam ir jābūt tiesībām mācīties vidējās izglītības iestādē. Visi noteikumi ir tādi paši kā citās vidējās izglītības iestādēs. Ierobežojumu nav nekādu. Gribu arī uzsvērt, ka katru gadu mums ir ieplānots bez maksas uzņemt arī trīs cilvēkus ar īpašām vajadzībām. ■